

Gard Sveen

Dansen met de duivel



A.W. Bruna Uitgevers

Voorwoord

Vlak na het verschijnen van *De hitte van de hel* in Noorwegen was ik op een bijeenkomst met boekhandelaars in Oslo. De eerste boekverkoper die binnenkwam liep snel op me af en riep uit: 'Je kunt een boek toch niet op zo'n manier laten eindigen!' 'Ja, dat kan ik wel,' antwoordde ik. 'Nee, dat kun je me niet aandoen,' zei ze boos. 'Ik móét weten hoe het verdergaat.' 'Oké. Dan ben jij de eerste die het hoort. Er komt een vervolg.' 'O, dank je wel!' riep ze blij.

Dit boek heet *Dansen met de duivel*.

In *De hitte van de hel* vindt Tommy Bergmann in de herfst van 2004 een zwaargewonde prostituee in een appartement in de deftige wijk van Oslo. Het meisje is nog in leven en heeft de man die probeerde haar te vermoorden waarschijnlijk gezien. Haar verwondingen lijken verdacht veel op de wonden die de veroordeelde seriemoordenaar Anders Rask zijn slachtoffers – jonge meisjes – in de jaren zeventig en tachtig toebreacht.

Maar Anders Rask zit sinds zijn veroordeling al meer dan tien jaar opgesloten in een psychiatrisch ziekenhuis en kan deze poging tot moord niet op zijn geweten hebben.

Dit kan alleen maar betekenen dat iemand van buiten op de hoogte is van de werkwijze van Rask – of dat Rask onterecht is veroordeeld en de seriemoordenaar weer heeft toegeslagen.

Het meisje sterft al snel aan haar verwondingen, maar weet Tommy nog een cryptische hint te geven: vlak voordat het leven uit haar wegebt, roept ze de naam 'Edle Maria'.

Tommy ontdekt dat de vermoorde prostituee afkomstig was uit Litouwen. Ze wordt in Oslo begraven. Behalve Tommy is alleen Elisabeth Thorstensen bij de begrafenis aanwezig: de moeder van Kristiane, een van de meisjes die door Rask in de jaren tachtig zijn

vermoord. Op school had ze les van hem gehad. Anders Rask heeft inmiddels laten weten dat hij Kristiane niet heeft vermoord en hij probeert al een hele tijd de zaak te laten heropenen.

Tommy Bergmann is ervan overtuigd dat de moord op Kristiane in 1988 de sleutel is tot het vinden van de echte moordenaar. Hij bezoekt Anders Rask in de gevangenis om te zien of hij iets meer te weten kan komen over Kristiane, iets wat destijds tijdens het onderzoek niet naar voren is gekomen. Tommy ontdekt al snel dat Rask waarschijnlijk contact onderhoudt met iemand buiten het psychiatrisch ziekenhuis, misschien wel de moordenaar. Hij begrijpt tevens dat Kristianes moeder, Elisabeth Thorstensen, een mooie maar psychisch gestoorde vrouw is. Elisabeth heeft talrijke buitenechtelijke relaties gehad, onder anderen met de rijke zakenman Morten Høgda, die ook de vader van haar oudste kind is.

Tommy Bergmann neemt contact op met een andere voormalige leraar van Kristiane, Jon-Olav Farberg, die Anders Rask kent uit de tijd dat ze samen op school werkten. In de bibliotheek in Farbergs huis hangt een oud portret van een onbetwistbaar geestelijk gestoorde man.

Een paar dagen later ontvangt Tommy Bergmann een brief in zijn brievenbus, een brief die afkomstig moet zijn van de moordenaar naar wie hij op jacht is. De brief verontrust hem ten zeerste: niet alleen lijkt de moordenaar Tommy van vroeger te kennen, het epistel bevat ook een cryptische zin die niemand bij de politie begrijpt: *Want ik heb de hel open al zien liggen*. Tegelijkertijd ontdekt Tommy dat iemand in zijn appartement heeft ingebroken en een foto van zijn moeder heeft gestolen. Hij vermoedt dat de ex-geliefde van Elisabeth Thorstensen, Morten Høgda, de moordenaar is. Høgda is opgegroeid in hetzelfde gebied in het noorden van Noorwegen als zijn eigen moeder. Hij gelooft ook dat er met betrekking tot de moorden op de jonge meisjes een verband kan zijn tussen Thorstensen en Høgda, wanneer de politie ontdekt dat Elisabeth Thorstensens zus Edle Maria heette. Zij is in de jaren zestig in Noord-Noorwegen vermoord.

De verdenking tegen Høgda verdwijnt wanneer duidelijk wordt dat de tekstregel *Want ik heb de hel open al zien liggen* afkomstig is uit een gedicht van de Zweedse dichter Gustaf Fröding, die leefde aan het eind van de negentiende eeuw.

Wanneer Tommy op internet zoekt naar informatie over Gustaf Fröding, komt hij erachter dat de man op de portretfoto in Jon-Olav Farbergs bibliotheek Gustaf Fröding is.

Op dezelfde middag waarop Tommy de relatie tussen Jon-Olav Farberg en Fröding ontdekt, verdwijnt er opnieuw een meisje in Oslo, de dertien jaar oude Amanda. Tommy is ervan overtuigd dat ze in handen is van Jon-Olav Farberg.

Terwijl Tommy en een grote politiemacht jacht maken op Farberg, breekt Elisabeth Thorstensen in bij Tommy's collega, Susanne Bech. Elisabeth Thorstensen is op zoek naar Susannes dochter, de vijf jaar oude Mathea. Elisabeth Thorstensen geeft tegenover Susanne toe dat zij en Jon-Olav Farberg een relatie hebben gehad, en dat zij beiden verantwoordelijk zijn voor de dood van de meisjes, ook voor de moord op haar eigen dochter Kristiane. Elisabeth vertelt bovendien dat ze diezelfde dag Jon-Olav Farberg heeft gedood, omdat hij alle moorden wilde bekennen. Ze zegt dat ze Farbergs lichaam in een verbrandingsoven in een in onbruik geraakte tegelfabriek in Oslo heeft gestopt.

Daarop doodt Susanne Elisabeth uit zelfverdediging en om haar eigen dochter te beschermen.

De politie vindt inderdaad een volledig verbrand lichaam in de voormalige tegelfabriek waarover Elisabeth het had, maar het verkoolde lijk is te gehavend om met zekerheid te kunnen zeggen dat het Jon-Olav Farberg is; zelfs zijn tanden zijn uit zijn mond geslagen. De overblijfselen moeten naar een instituut in Tuzla in voormalig Joegoslavië worden gestuurd voor het vaststellen van het DNA-profiel. Het kan maanden duren voordat definitief kan worden vastgesteld of het om de overblijfselen van Farberg gaat.

De politietop gaat er echter van uit dat het Farberg is en dat Elisabeth Thorstensen de waarheid heeft gesproken tegen Susanne. Maar Tommy Bergmann betwijfelt of de zaak is opgelost. Want wie heeft dan de dertien jaar oude Amanda meegenomen die spoorloos verdwenen blijft?

Bijna een week later, op kerstavond, nadat hij de avond heeft doorgebracht met Susanne en haar dochter Mathea, vindt Tommy een aantal enveloppen in zijn brievenbus. Alle enveloppen zijn een paar dagen voor kerst afgestempeld in Lillehammer. Een ervan bevat een

brief, geschreven door een persoon die Jon-Olav Farberg moet zijn. In de laatste envelop zit een foto van Gustaf Fröding en de tekst:

*Vlammende ziel, bloedende dans.
Waar was ik, Tommy?*

Tommy ontdekt dat Gustaf Fröding een groot deel van zijn leven heeft doorgebracht in een psychiatrisch sanatorium in Lillehammer, op een boerderij genaamd Suttestad, die nu dienstdoet als bed and breakfast.

Hij rijdt door de kerstnacht naar Lillehammer, maar de boerderij lijkt verlaten, met uitzondering van de eigenaren. De vrouw vertelt hem met tegenzin dat er een paar dagen geleden een man heeft geloogerd die zich Vidar Østli noemde en die contant heeft afgerekend. Hij reed in een grote bestelauto, die hij op het erf had geparkeerd. Ze vertelt dat de hond op de boerderij vaak bij de geparkeerde auto had staan blaffen.

Amanda, denkt Tommy. Ze leeft. Ze heeft vastgebonden in de auto van Farberg gelegen.

De vrouw vertelt hem dat de man haar toen hij vertrok heeft bedreigd: als ze ooit zou vertellen dat hij daar was geweest, zou hij terugkomen.

Ze brengt hem naar de kamer waar de man verbleef.

Tommy doorzoekt het vertrek en in het nachtkastje vindt hij wat hij zoekt: een kerstkaart, net zo een als die hij zelf met de post heeft ontvangen.

Binnen in de kaart staat geschreven:

*Vlammende ziel, bloedende dans.
Waar ben ik, Tommy?*

Het vervolg kun je lezen in *Dansen met de duivel*. Het boek begint waar *De hitte van de hel* eindigt – en zelfs gefrustreerde boekverkopers kunnen zich troosten met de gedachte dat Tommy een paar maanden na Kerstmis 2004 de jacht op Jon-Olav Farberg weigert op te geven en blijft geloven dat Amanda om een zeer speciale reden in leven wordt gehouden. Of is Farberg echt dood?

Deel 1

1

Maandag 11 april 2005

De uppercut trof hem vol op zijn kin. Later kon Tommy Bergmann zich alleen nog herinneren dat hij zijwaarts neerging in de richting van het EuroHeis-logo op de mat, en dat hij het gevoel had dat zijn benen in het niets waren verdwenen. Het geluid van de bokshandschoenen tegen de bokszakken achter hem verstomde.

‘Verdomme man, gaat het?’

Ergens boven zich hoorde hij de stem van Bent. Knipperend met zijn ogen keek hij naar de ventilatiebuis aan het plafond, dat zo dicht boven hem leek te hangen dat hij bang werd dat hij langzaam zou worden samengeperst, als afval in een vuilniswagen.

‘Welke dag is het?’ vroeg Bent.

Een van de trainers sprong in de ring.

‘Lik m’n reet,’ zei Tommy.

In Bents lach klonk een verachtelijke ondertoon door. ‘Als je Hege nog een keer aanraakt, dan vermoord ik je. Dat je het maar weet, Tommy,’ had hij eens gezegd. En als Tommy nog had getwijfeld, dan wist hij het nu zeker. Hij probeerde overeind te komen, maar dat was een kansloze exercitie.

‘Kijk uit, jongeman,’ zei de trainer, een man van over de zeventig die door iedereen de Ouwe werd genoemd. ‘Je bokst net als Rocky, zonder enige dekking. Hoe vaak moet ik je dat nog zeggen?’

De Ouwe en Bent hielpen hem de ring uit. Een kop kleiner dan ik, dacht hij over Bent. Maar de getatoeëerde klootzak was snel en had het instinct van een pitbull. Hij was degene die had voorgesteld dat Tommy het boksen weer zou oppakken. Toen Tommy nog in het jeugdteam van Oppsal had gehandbald, hadden ze één keer per week bokstraining gevolgd. Hij vond het leuk, en was er zowel in mi-

litaire dienst en op de politieschool als de eerste jaren bij de politie mee doorgegaan. Maar boksen vereiste een ijzersterke conditie, en niet dat je op je kont dertig sigaretten op een dag zat weg te paffen.

‘Ik kan je wel naar de Eerste Hulp brengen,’ zei Bent. Tommy was op een van de stoelen buiten de ring neergezet. Zijn blik bleef hangen bij een paar jongens die aan de andere kant van de zaal tegen zakken stonden te slaan. De spiegels aan de wanden maakten hem dubbel zo duizelig, alsof hij op de kermis tussen de lachspiegels liep en zich afvroeg of hij ooit nog de weg naar buiten zou vinden.

Bent ging op zijn hurken voor hem zitten.

‘Blijf erbij, hè?’ zei hij.

Tommy kon zich werkelijk niet herinneren welke dag het was, en ook niet hoe laat het was. Verdomme, was hij echt zo ver weg? Hij bleef een tijdje zitten met zijn ogen gesloten en liet Bent zijn handschoenen uittrekken. Zijn hoofd deed pijn en hij had het gevoel dat zijn kin er elk moment af kon vallen, maar het lukte hem ten slotte om te bedenken dat het maandag was.

Hij ademde uit en leunde met zijn hoofd tegen de muur. Bonkte het zachtjes tegen het beton, alsof hij wilde controleren of het nog vastzat.

‘Weet je zeker dat hij niet naar de Eerste Hulp moet?’ vroeg Bent.

De Ouwe snoof. ‘Wanneer hij niet voor bedtijd in slaap valt of gaat overgeven, dan gaat het wel goed.’ Hij gaf Tommy een nogal hardhandig schouderklopje.

‘Neem een douche,’ zei Bent. ‘Ik wacht bij de kleedkamer. Je moet er wel een beetje bij blijven, man. Boksen is niet voor dromers.’

Tommy stond op en duwde hem aan de kant.

‘Laat me maar,’ zei hij. Onderweg naar de kleedkamer zocht hij steun tegen de wand.

Laat me naar de verdoemenis gaan als ik dat wil, dacht hij en hij strompelde bijna over de drempel. Achter hem werd het geluid van tientallen bokshandschoenen zwakker.

Tommy probeerde gecontroleerd naar de wastafels te lopen en zag nauwelijks de twee jonge Pakistanen, met wie hij al vaker een praatje had gemaakt. Ze kwamen uit de douche met een witte handdoek om hun middel. Hij leunde zwaar op een van de wastafels, de hele ruimte tolde in het rond, alsof hij een zestienjarige was die had ge-

dronken – te veel en te snel. Zijn hoofd sloeg tegen de wastafel, maar het lukte hem om zich op de een of andere manier weer op te richten en slingerend liep hij de laatste paar meter naar de toiletten. Hij ging naar binnen zonder de deur achter zich op slot te doen.

Minutenlang hing hij met zijn hoofd boven de toiletpot en wachtte tot hij zou gaan kotsen, maar er kwam niets. Misschien was hem een hersenschudding bespaard gebleven.

Of misschien had hij doodgewoon geen hersenen.

Dat was waarschijnlijk de plausibelste verklaring.

‘Laat me met rust,’ was alles wat hij tegen de Pakistaan kon zeggen, die kwam vragen of het goed met hem ging.

‘Hoe heet ik?’ vroeg de jongen.

Het lukte Tommy om zich naar hem om te keren.

‘Ali,’ zei Tommy. ‘Ik red me wel, je hoeft geen doktertje te spelen.’

‘Ik denk dat jouw mobiel gaat,’ zei Ali.

Tommy hoorde vanuit de kleedkamer het overbekende geluid.

‘Hij gaat al een tijdje.’

Tommy stak zijn arm uit naar de Pakistaan. ‘Help me even over-eind.’

Met zijn arm om Ali’s schouder lukte het hem om naar de kleedkamer te strompelen en zijn mobiel uit zijn jaszak te pakken. Hij liet zich op de bank vallen.

‘Tommy Bergmann?’ vroeg een onbekende stem aan de andere kant van de lijn.

‘Ja,’ zei Tommy, maar hij wist niet of hij luid genoeg sprak om hoorbaar te zijn.

‘Je spreekt met advocaat Gundersen. Anders heeft zich bedacht. Hij wil je ontmoeten.’

‘Wanneer?’

‘Nu, vanavond.’

Zo typisch, dacht Tommy, maar hij wist zich in te houden. Hij probeerde al wekenlang een afspraak met Anders Rask te maken, maar zijn advocaat had hem weg weten te houden. Als hij deze kans liet schieten, zou Gundersen hem nooit een tweede geven. Wanneer Fredrik Reuter of een van de anderen op het politiebureau erachter zou komen dat hij op bezoek ging bij Anders Rask, was het over en uit en verging het hem net als Serpico: voortdurend op jacht naar

de waarheid, terwijl ondertussen zijn carrière naar de bliksem ging.

Tommy sloot zijn ogen en liet zijn hoofd langzaam achterover zakken, tot het de muur raakte. Het voelde alsof hij weer een dreun kreeg.

‘De bezoektijd is van zeven tot acht,’ zei de advocaat. ‘Morgen kan hij zich weer bedacht hebben.’

2

Iemand had hem eens verteld dat Nesodden ongeveer net zo groot was als Manhattan, maar er was maar weinig wat Tommy Bergmann aan New York deed denken toen hij de top van de heuvel van Nesodden naderde.

Het Sunnaas-ziekenhuis stond aan de westkant van het schiereiland en bood normaal gesproken een geweldig uitzicht over de fjord en de voorsteden aan de westkant van Oslo. Maar deze avond hingen er lage regenwolken over de daken van het grote revalidatiecentrum en reikte het zicht niet verder dan een meter of tien.

Tommy wist dat dit niet de goede avond was voor een ontmoeting met Anders Rask. De scherpe bochten door het bos omhoog hadden zijn fysieke toestand geen goedgegaan, maar hij had gewoon geen keus. Al sinds kerst was hij de enige die ervan overtuigd was dat Jon-Olav Farberg nog leefde en dat hij de dertienjarige Amanda Viksveen verborgen hield – of haar ondertussen al van het leven had beroofd en haar lichaam ergens had gedumpt.

Hij stak een sigaret op, zijn hand trilde toen hij de aansteker terug in zijn zak stopte. Hij probeerde zich te concentreren op de papieren die op de passagiersstoel lagen: het dossier over Amanda Viksveen, met de pasfoto van het meisje die met een paperclip aan de omslag was vastgemaakt, een afschrift van een van Jon-Olav Farbergs creditcards, een uittreksel van de boekhouding van een van Farbergs bedrijven alsook een eerste schriftelijke waarschuwing aan het adres van Tommy Bergmann – afkomstig van de afdeling Personeelszaken van het politiedistrict Oslo – om zich niet meer te bemoeien met de zaak-Amanda en de dood van Jon-Olav Farberg.

De advocaat van Anders Rask wachtte Tommy op bij de receptie. Tommy herkende hem van hun ontmoeting in de psychiatrische in-

richting Ringvoll in de herfst van vorig jaar. Het was de advocaat uit Gjøvik gelukt om in een mum van tijd de zaken van Rask te heropenen en inmiddels was duidelijk geworden dat Rask de meisjes niet had vermoord. Of het advocaat Gundersen zou lukken Rask vrijgesproken te krijgen van de moord op de bewaarders tijdens zijn ontsnapping viel nog te bezien.

‘Ik ben u hier erg dankbaar voor,’ zei Tommy en hij stak zijn hand uit. Hun blikken kruisten elkaar, en Tommy besepte dat hij de advocaat een wederdienst schuldig was.

Toen hij achter Gundersen aan liep naar de speciaal opgezette afdeling waar Rask zich bevond, draaide het hem voor zijn ogen. Vanaf zijn haargrens stroomde het zweet naar beneden en de lange gang leek plotseling veel smaller te worden. De papieren vielen op de grond toen hij steun moest zoeken tegen de witgeschilderde muur. De advocaat draaide zich met een vragende blik om.

‘Gaat het?’ vroeg hij toen hij met zijn toegangspas voor de nieuw geplaatste stalen veiligheidsdeuren stond.

‘Ik denk dat ik ziek word,’ zei Tommy en hij glimlachte geforceerd. Het laatste wat hij wilde, was dat Rask hem zo zou zien. Hij had al een teken van zwakheid getoond door om een ontmoeting te vragen.